

Els valors clàssics

No és empresa fàcil la pura objectivitat quan hom ha de parlar de quelcom que estima profundament, i més difícil encara, l'intent d'una visió retrospectiva amb l'ànim de connectar la dita realitat amb el món actual, i extreure'n, alhora, uns valors conseqüentment homologables i vàlids, superats, tal volta, uns, però eternament inalterables i immutables, d'altres.

La nostra societat actual travessa certament un preocupant moment de crisi, que, segons Sorokin, "no equival a decadència o mort; simplement significa un gran i penós canvi en el procés vital de la societat" (1).

El suggestiu i clàssic llibre del professor Bruno Snell, *Las fuentes del pensamiento europeo*, lectura refrescant dels meus enyorats anys universitaris, presenta, entre d'altres, uns atractius interrogants: "¿Què esperem de l'Humanisme?". "¿Què signifiquen els grecs per a nosaltres?". L'il·lustre hel·lenista comença el seu estudi amb aquestes concloents afirmacions: "Els grecs crearen d'arrel el que nosaltres anomenem pensament. Ells descobriren l'ànima humana i l'esperit humà. Ells són els artífexs d'una nova concepció que l'home té de si mateix" (2).

Abans, però, de perfilar uns paràmetres hel·lènics mínimament vàlids per a l'home d'avui, seria bo tenir present els diversos eixos culturals d'Occident al llarg de la Història. Dit d'altra manera, els successius renaixements que han possibilitat un contacte —nostàlgic i esperançador, alhora— amb l'Antiguitat.

De primer, cal destacar el *Renaixement carolingi* que motivà un destacat emmirallament vers Roma, en especial, tot i que també serví de model Bizanci, hereva i continuadora, en part, de la tradició grega.

El *Renaixement bizantí*, simbolitzat entre d'altres, per Foci, patriarca de Constantinoble. De fet significà un retorn als grans autors de l'Hèl·lade.

El *Renaixement humanístic* del segle XV, al qual s'hi arriba a través de l'Humanisme cristià del segle XIII, amb les figures de Sant Francesc d'Assís, Tomàs d'Aquino, Dante i Giotto.

És un veritable moviment innovador que, remuntant la foscuria de l'Edat Mitjana, adopta, com a eix vertebrador, el focus cultural de món grecorromà.

El *Neohumanisme alemany* del segle XVIII que, de la mà de personalitats tan senyeres com Winckelmann, Lessing, Herder, Schiller, Goethe, i Hölderlin, se submergeix en un oasi hel·lènic fet de llum, d'harmonia i de bellesa. És, en definitiva, un melangiós intent de redescobrir de nou el fenomen grec en tota la seva prístina puresa. De fet, sorgeix com a reacció contra l'excessiu puritanisme literari francès del segle XVII.

Més punyent és la visió humanista de l'home romàntic. Homes com Victor Hugo, Lamartine, Schelley, Keats, Byron, Leopardi, Alfieri, Wolf, Heyne, Hermann, i d'altres, adopten com a nord la torxa grega.

I ja ben entrat el nostre segle és remarkable l'anomenat *Tercer Humanisme*, la fita del qual és la reinterpretació dels grans postulats clàssics en lloc de la seva mera imitació. L'element pedagògic i formatiu serà una constant preocupació en Werner Jaeger (1881-1961). Tanmateix, hem de destacar Rilke, Thomas Mann, Brecht, Joyce, Anouilh, Giraudoux, Cocteau, Sartre, Camus, Gide, etc.

I a l'hora de delimitar o, si més no, transvassar l'herència del món hel·lènic avui dia, seria prudent renunciar als vells tòpics, com la il·lusionada experiència de vida cívica i comunitària, expressada en les antigues *polis*, autèntica espina dorsal d'una qualitat de vida social i participativa. Tampoc no ens endinsarem en el lloable filó que representa la rica i subtil es-



tractura de la llengua grega, eina imprescindible per a conèixer a fons la més variada terminologia científica dels diversos camps del saber humà. Tot això, acom-

panyat d'un vast moviment científicocultural que possibilita l'esmentat teixit lingüístic.

I què dir de la creació *ab ovo* dels diversos gèneres literaris; el concepte de llibertat entre el poble grec, i un llarg etcètera.

Més aviat —crec— seria innovador extreure'n tres pilars bàsics, que molt bé podrien correspondre amb els tres ideals hel·lènics: l'estètic, l'heroic i l'ètic.

El primer està íntimament relacionat amb el concepte de bellesa entre els grecs. Una bellesa feta d'harmonia, proporció i equilibri.

Una bellesa intemporal i integradora, capaç de fruit *per se* de i per l'home en tota la dimensió. Harmonia, proporció, equilibri: heus ací tres conceptes dissortadament sovint bandejats per la nostra societat.

L'altre seria la tan esperada metamorfosi de l'heroic en la figura del savi. Els vells patrons heroics donen pas a una nova dimensió humana d'un abast indescriptible. És el revifament del neguit cultural, i un espectacular viatge en l'estructura psíquica i social humana. És, en suma, el retorn a les *èxedres*, als cenacles culturals, al sa exercici de la conversa, de la tolerància, però també de la discrepància. El gust per l'erudició i el saber.

I finalment, l'ideal ètic, que vindria a expressar la recerca de la pau interior, com a resposta a l'indubtable sentiment d'inseguretat de l'home antic.

1.- Angel Castineira, *Àmbits de la Postmodernitat*, Ed. Columna, Barcelona, 1986, p. 7.

2.- Bruno Senell, *Las Fuentes del pensamiento europeo*, editorial Razón y Fe, Madrid, 1965, p. 8.

Joan Soriol Díaz